

บทสรุปผู้บริหาร
รายงานสภาพการใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน
จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2555

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และศาสนามากที่สุดเมืองหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นครศรีธรรมราชมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางไม่น้อยกว่า 1,800 ปีมาแล้ว หลักฐานทางโบราณคดีและหลักฐานทางเอกสารที่ปรากฏในขณะนี้ยืนยันได้ว่า จังหวัดนครศรีธรรมราชมีกำเนิดมาแล้วตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 7 เป็นอย่างน้อย ด้วยเหตุที่จังหวัดนครศรีธรรมราชมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน คือก่อนสมัยกรุงสุโขทัยซึ่งถือว่าเป็นราชธานีแห่งแรกของไทย มีความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศาสนาพุทธและพราหมณ์ ศิลปวัฒนธรรม เช่น ประติมากรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ช่างฝีมือพื้นบ้าน การละเล่นและขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมจึงมีมาก ซึ่งชาวเมืองนครศรีธรรมราชยังยึดถือปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน จังหวัดนครศรีธรรมราชจึงมีอารยธรรมและศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติบ้านเมืองมาจนกระทั่งปัจจุบัน

จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ มีเนื้อที่ 9,942.50 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,214,064 ไร่ เป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดในภาคใต้ คือ 1,526,071 คน (กรมการปกครอง, 2554) สภาพภูมิประเทศมีภูเขาน้อยใหญ่สลับซับซ้อนและเป็นที่ตั้งของอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง โดยมีเทือกเขานครศรีธรรมราชเป็นเทือกเขาที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศ และมียอดเขาสูงที่สุดในภาคใต้ คือ ยอดเขาหลวง สูง 1,835 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขานครศรีธรรมราชและอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาหลวง อีกทั้งยังมีแนวชายฝั่งทะเลยาวที่สุด 236 กิโลเมตร และมีแหลมทะเลยาวที่สุดในประเทศไทย คือ แหลมตะลุมพุก อำเภอปากพนัง ที่เกิดจากการทับถมของทรายที่น้ำทะเลพัดพามา จนกลายเป็นสันดอนจะงอยยื่นยาวเป็นแหลมออกไปจากชายฝั่งทะเล

สภาพการใช้ที่ดินมีความหลากหลายของการเกษตรอย่างมาก มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องสำรวจติดตามการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้เทคโนโลยีทันสมัยและทันต่อความต้องการใช้งาน เช่น พื้นที่ตอนล่างด้านทิศตะวันตกซึ่งเป็นแหล่งปลูกยางพาราและปาล์มน้ำมันของจังหวัด ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการปลูกยางพาราและพืชพลังงานทดแทนอย่างปาล์มน้ำมัน อีกทั้งราคาผลผลิตยางพาราและปาล์มน้ำมันในช่วงที่ผ่านมามีราคาสูงขึ้น จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรเพิ่มพื้นที่ปลูกมากขึ้น เป็นต้น

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเลขจากดาวเทียมและสำรวจภาคสนาม เพื่อจัดทำแผนที่สภาพการ
ใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2555 และติดตามการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัด
นครศรีธรรมราช ระหว่างปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2555 สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2555

สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2555 มาตรฐาน 1 : 25,000 สามารถสรุป
ประเภทการใช้ที่ดินได้ดังต่อไปนี้

- 1.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 345,137 ไร่ หรือร้อยละ 5.54 ของเนื้อที่จังหวัด
- 1.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 4,037,142 ไร่ หรือร้อยละ 64.98 ของเนื้อที่จังหวัด
- 1.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 1,414,175 ไร่ หรือร้อยละ 22.76 ของเนื้อที่จังหวัด
- 1.4 พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 94,352 ไร่ หรือร้อยละ 1.52 ของเนื้อที่จังหวัด
- 1.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 323,258 ไร่ หรือร้อยละ 5.20 ของเนื้อที่จังหวัด

และยังพบว่า การใช้ที่ดินสำคัญ 5 อันดับแรกในการจำแนกละเอียดจนถึงชนิดพืชของจังหวัด
นครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2555 ได้แก่

- 1) ยางพารา (A302) มีเนื้อที่ 2,364,610 ไร่ หรือร้อยละ 38.05 ของเนื้อที่จังหวัด
ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอทุ่งสง อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอบางขัน อำเภอดำพระนนทรา และอำเภอฉวาง
- 2) ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์ (F101) มีเนื้อที่ 1,166,967 ไร่ หรือร้อยละ 18.78 ของเนื้อที่
จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอนบพิตำ อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งสง อำเภอสิชล และอำเภอลานสกา
- 3) นาข้าว (A101) มีเนื้อที่ 458,923 ไร่ หรือร้อยละ 7.39 ของเนื้อที่จังหวัด ส่วนใหญ่
อยู่ในอำเภอหัวไทร อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และอำเภอ
เฉลิมพระเกียรติ
- 4) ปาล์มน้ำมัน (A303) มีเนื้อที่ 365,017 ไร่ หรือร้อยละ 5.87 ของเนื้อที่จังหวัด
ส่วนใหญ่อยู่ในอำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอสิชล อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- 5) หมู่บ้านบนพื้นราบ (U201) มีเนื้อที่ 248,233 ไร่ หรือร้อยละ 3.99 ของเนื้อที่
จังหวัด ส่วนใหญ่กระจายอยู่ในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง อำเภอหัวไทร อำเภอ
ชะอวด และอำเภอเชียรใหญ่

2. การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2555

จากสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2555 เปรียบเทียบกับสภาพการใช้ที่ดินเมื่อปี พ.ศ. 2550 พบว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

2.1 ป่าลุ่มน้ำมัน (A303) พบว่า พื้นที่ป่าลุ่มน้ำมันมีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 191,775 ไร่ หรือร้อยละ 3.08 ของเนื้อที่จังหวัด หรือร้อยละ 110.70 ของเนื้อที่เดิม ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นจากพื้นที่เบ็ดเตล็ด 60,108 ไร่ นาข้าว 42,695 ไร่ นาไร่ 34,467 ไร่ และพื้นที่ป่าไม้ 19,199 ไร่ ตามลำดับ

2.2 ยางพารา (A302) พบว่า พื้นที่ยางพารามีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 159,652 ไร่ หรือร้อยละ 2.57 ของเนื้อที่จังหวัด หรือร้อยละ 7.24 ของเนื้อที่เดิม ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นจากนาข้าว 67,327 ไร่ นาไร่ 33,210 ไร่ พื้นที่เบ็ดเตล็ด 33,109 ไร่ และพื้นที่ป่าไม้ 20,986 ไร่ ตามลำดับ

2.3 สนประดิพัทธ์ (A307) พบว่า พื้นที่สนประดิพัทธ์มีเนื้อที่เพิ่มขึ้น 16,543 ไร่ หรือร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่จังหวัด หรือร้อยละ 54.31 ของเนื้อที่เดิม ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นจากนาข้าว 8,619 ไร่ พื้นที่เบ็ดเตล็ด 6,514 ไร่ และนาไร่ 3,205 ไร่ ตามลำดับ

จากการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินระหว่างปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2555 ของจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ไม้ยืนต้นเป็นหลัก และมีการลดลงของพื้นที่นาข้าว พื้นที่เบ็ดเตล็ด และพื้นที่ป่าไม้

ในช่วงแผนการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2553-2556 จังหวัดได้เพิ่มความสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการเกษตร อุตสาหกรรม หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และวัฒนธรรมเป็นอันดับแรก ทำให้มีการเพิ่มพื้นที่ปลูกป่าลุ่มน้ำมันและยางพาราขึ้นอย่างมาก ซึ่งทางหน่วยงานราชการควรเข้าไปดูแลอย่างใกล้ชิด เพราะยังเพิ่มพื้นที่ปลูก โดยเฉพาะป่าลุ่มน้ำมัน การบุกรุกเข้าไปในพื้นที่ป่าไม้อิงมีแนวโน้มนำเพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะโดยชาวบ้านหรือนายทุนต่างถิ่นก็ตาม ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติร้ายแรงบ่อยครั้งและทวีความรุนแรงขึ้น อย่างเช่น อุทกภัยและภัยพิบัติเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 รุนแรงถึงขั้นประกาศพื้นที่ภัยพิบัติครบทั้ง 23 อำเภอ น้ำท่วมขังยาวนาน การติดต่อสื่อสารถูกตัดขาด การไหลบ่าของน้ำผิวดินพัดพาเอาต้นยางพารา บ้านเรือน และตะกอนดินลงมาทับถมในพื้นที่ราบตอนปลายลุ่มน้ำอย่างรวดเร็วและรุนแรง ก่อให้เกิดความเสียหายเดือดร้อนต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนและประเทศเป็นอย่างมาก

ดังนั้น แผนที่สภาพการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช ปี พ.ศ. 2555 และการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช ระหว่างปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2555 ที่จัดทำขึ้นครั้งนี้ มุ่งหวังให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนนโยบายเพื่อการพัฒนา และช่วยแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราชได้เป็นอย่างดี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่น ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับ

โครงการ สามารถนำไปต่อยอดใช้ประโยชน์ในระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการ
วางแผนจัดการพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมต่อไป